

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.
20 Sgr. na całe Prussy 2 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fcn. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w Expedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Paryż 7 Września. — Dzisiejszy Monitor potwierdza wyjazd cesarzowej do Schwalbach. Jedzie pod najściślniejszym incognito.

— Zaręczają, że książę Napoleon towarzyszyć będzie następcy tronu włoskiego Humbertowi w podróży jego do Anglii.

— Z Rzymu donoszą, że papież będzie w d. 5 b. m. na obiedzie u księcia Borghese.

— Patrie zaręcza, że p. Bismark radzi rządowi austriackiemu i bawarskiemu, aby prosili Francję o zmianę traktatu handlowego. Ten dziennik sądzi, że Francja zezwoli na niektóre zmiany.

— Mówią także, że król bawarski ma zamiar pojąć w małżeństwo córkę królowej hiszpańskiej.

Frankfurt nad Menem 7go Września. — Cesarzowa Eugenia przejechała w tej chwili o godzinie 11, minut 55 przez Frankfurt.

Kopenhaga 6 Września. — Z Helsingöru dziś w południe donoszą, że książę Walii wraz z małżonką i dziećmiem wylądowali w tej chwili i powitani zostali przez króla, królową, następcę tronu i królową Dagmarę (o którą stara się dwóch następców tronu, włoskiego i rosyjskiego). — Lud wykrzykuje hurra! Wszystkie okręty powywieszały flagi, a na powitanie wystawiono bramę tryumfalną.

Nowy Jork 27 Sierp. — Jen. Grant zajął kolej weldońską pod Petersburgiem na przestrzeni siedmiomilowej. Spodziewają się zmiany gabinetu w Waszyngtonie.

Darmsztad 7go Września. — Izba pierwsza przyjęła prawo finansowe na lata 1863 do 1865 uchwalone przez drugą izbę.

Berlin, 8 Września. — Naj. Pan raczył nadać ces. austriackiemu generałowi kawalerii, hr. Clam Gallas, dowódcy 1 korpusu, wielki krzyż orła czerwonego, taj. radcy rejencyjnemu Brixowi w Berlinie order orła czerwonego 2 klasy z dębem liściem. —

Berlin, 7 Września. — Wedle depeszy wiedeńskiej konferencyj znow się rozpoczęły. Z jeneralnej korespondencji okazuje się, że nie tylko finansowe, ale jeszcze terytorjalne trudności się nasuwają. Obawiają się Szezwiczanie, aby przy regulowaniu granicy północno zachodnie okręgi i półwysp Stenderup nie dostały się do Danii, bo w owych okolicach kilku dziedziców niemieckich ma swe posiadłości, zwłaszcza że i Belt mały odpadłby, który ma strategiczną ważność dla Niemiec.

— Z Wiednia donosi norymberski korespondent, że Francja uczyniła krok w sprawie szlezwicko holsztyńskiej nie tak dotyczący granic, jako raczej spraw wewnętrznych. Chodzi Francji o dopuszczenie ludności szlezwickiej do wyjątków swych życzeń pod względem księcia, który ma panować w księstwach. Uchwała ludności powinna rozstrzygnąć, kto ma panować i uchwale tej winni się poddać wszyscy pretendenci nie wyłączając nawet Prus, gdyby te chciały wystąpić ze swemi roszczeniami.

— Dzienniki francuskie przestały teraz mówić o widzeniu się króla pruskiego z Napoleonem, a krzyżowa gazeta wręcz oświadcza, że wiadomości dawniejsze o tem widzeniu były zupełnie płonne. —

— O powodzie do pojedynku Lassala teraz podają inną wersję. Nie hrabina Hatzfeld, przedmiot dawniejszych załotów, ale panna Doenniges, córka znanego dyplomaty bawarskiego była powodem pokłócenia się Lassala ze studentem Rakowiczem. Mieli się oni strzelać na trzy tempa, a za nim strzelił Lassale, już go ugodziła w brzuch kula przeciwnika. Po Lassalu objął prezesostwo nad »powszechnem towarzystwem robotników niemieckich,« które on utworzył, wiceprezes tegoż Dr. Otto Dammer w Lipsku. —

Berlin, 6 Września — Sąd stanu. Sprawa przeciw Polakom.

Koniec wczorajszego posiedzenia z 5 Września.

Przystępują do badania obżałowanego Maryana Jaroczyńskiego. Ma on lat 42 i jest nauczycielem rysunków w Poznaniu. Opo-

wiada, że wykształcenie szkolne odebrał w gimnazjum toruńskim, później zaś odwiedzał akademię sztuk pięknych w Berlinie. Następnie osiedlił się w Warszawie, z kąd jednakże 1849 roku przeniósł się do Poznania, gdzie założył instytut litograficzny. W roku 1853 otrzymał posadę nauczyciela rysunków przy szkole realnej miejskiej w Poznaniu. Oskarzenie zarzuca mu, że był członkiem komitetu lokalnego, utworzonego w Poznaniu z polecenia komitetu narodowego, aby zajmować się bronią, amunicją, zbieraniem pieniędzy na rzecz powstania, werbunkiem ochotników i kierowaniem przewozu, jako też uzbrojeniem zwerbowanych. Członkiem tego komitetu miał być pomiędzy innemi także krawiec Matuszewski.

Obżałowany przeczy temu i twierdzi, że nigdy nie był członkiem jakiegokolwiek tajnego towarzystwa, i że oskarzenie opiera się na fałszywej podstawie. Matuszewskiego poznał dopiero w więzieniu.

Prezes przedkłada obżałowanemu, że w pugilaresie Działyńskiego ma on być wymienionym jako odbiorca kilku sum na zakupienie broni.

Obżałowany odpowiada na to, że o tem dowiedział się dopiero z oskarżenia samego. Nie dał on żadnego powodu hrabiemu, aby go wpisywał do pugilaresu, nic o tem nie wie i z młodym hr. Działyńskim w żadnych nie stał stosunkach. Zupełnym fałszem jest, jak oskarzenie twierdzi, iż broń zakupował.

Obżałowany Hoffmann powiada, że p. Jaroczyński raz tylko od niego nabył fuzyą dla prywatnego użytku.

Oskarzenie powiada nadto, że podejrzaną jest podróż do Drezn, którą obżałowany odbył zaraz po wypuszczeniu go z więzienia śledczego 3 Lipca zr. Miała ona stać w związku z przesyłką broni przez Drezn. Obżałowany odpowiada na to, że podróż do Drezn odbył po wypuszczeniu z więzienia jedynie dla tego, aby przyjść nieco do siebie.

Następującym obżałowanym jest mistrz krawiecki Józef Matuszewski. Ma lat 32 i należy do pierwszego powołania landwery. Miał on być wedle oskarżenia agentem wyżej wspomnianego komitetu lokalnego i werbować ochotników do powstania. Oskarzenie powołuje się na świadectwo woźnicy Samolika i służącego Przybylskiego. Obżałowany przeczy twierdzeniu oskarżenia i powiada, że Przybylski świadczy przeciwko niemu ze zemsty.

Na zapytanie naczelnego prokuratora oświadcza dalej obżałowany, że ani nie poszedł do obozu powstańczego, ani się dostał do niewoli rosyjskiej.

Obrońca obżałowanego, Lisiecki, dowodzi niewiarogodności obu świadków.

Oskarzenie zarzuca między innemi Romanowi Pilaskiemu, że pomagał wyprawie powstańców przeciw Moskalom przez to, że starał się, aby ich władze pruskie nie odkryły. Słuchają co do tego mularskiego czeladnika Palczewskiego, który powiada, że obżałowany Pilaski ochotników dążących do powstania przeciw Rosji przestrzegał i wzywał, aby się schowali, gdyż Prusacy mają odbyć rewizyą. Świadek chcąc zrehabilitować obżałowanego powiada, że go tylko raz widział, i że obżałowany wtenczas nosił faworyty. Obrońca Lent raz widział żywo wiarygodność świadka i zapowiada dowód obszerny. Równocześnie świadek zabiera się do dokładniejszego niż poprzednio zrozkognoskowania obżałowanego Zórawskiego, o którego dawniejszej formie brody także szczegółowiej się wyraża.

Na wniosek rzecznika Janckiego pytają się świadka, czy po pierwszym wysłuchaniu swem nie rozmawiał z jakim urzędnikiem policyjnym i czy ten nie przychodził w pomoc jego pamięci co do kroju brody p. Zórawskiego. Świadek przeczy temu, a po wysłuchaniu uprasza sąd o pasport za granicę, ponieważ obawia się, aby za mówienie prawdy nie został ukarany przez Polaków. Na tem się kończy posiedzenie.

Posiedzenie z 6 Września.

Prezes Büchtemann zagaja posiedzenie o godzinie 9.

Rzecznik Lent: Mam sądowi ważną wiadomość do udzielenia. Wedle doniesienia jednego z obżałowanych, słuchany wczoraj świadek Palczewski wychodząc z sali, powiedział do towarzyszącego mu urzędnika więziennego: »Prawiebył inaczey gadał,« na co mu urzędnik odpowiedział: »Wtedybyś zaraz dostał — — —.« Z tego powodu należy

wysłuchać obżałowanego, który o tem donosi i oprócz tego odźwiernego więzienia, który miał być przytem.

Prezes: Wiadomość tę weźmiemy pod rozwagę, a tymczasem przystąpimy do wysłuchania świadka Fauchereux, który przybył tu wczoraj wieczorem. Swadek występuje, powiada, że mu Alfred Henri na imię, ma lat 25 i mieszka w Paryżu.

Prezes: Już pan był raz wzywany i nie przybyłeś.

Swadek: Nie mogłem.

Prezes: Zechcesz nam pan opowiedzieć to, o czem już byłeś słuchany. Zkądże pan po wojnie krymskiej i włoskiej przybyłeś do Poznania?

Swadek: Z Paryża jako ochotnik.

Prezes: Namawiał kto pana do tego?

Swadek: Nikt.

Rzecznik Janecki: Proszę mi wybaczyć, że przerywam wysłuchanie. Rzecznik Deycks, który najwięcej jest interesowanym przy tem wysłuchaniu jeszcze nie przybył. Poślemy natychmiast po p. Deyksa i prosimy aby z wysłuchaniem tego świadka wstrzymano się na godzinę.

Prezes: To przecież nie idzie.

Rzecznik Brachvogel: Świadek Fauchereux nie jest wymieniony w oskarzeniu, nie jesteśmy więc dostatecznie przygotowani. Prosimy więc tylko, aby wysłuchanie świadka wstrzymano na godzinę, gdyż niepodobna aby w takich okolicznościach mógł spodknać jaki zarzut obrony.

Naczelnny prokurator Adlung: Sprzeciwiam się wnioskowi.

Rzecznik Janecki: Mam dokument jeden do przedłożenia świadkowi, który w godzinę mogę tu dostarczyć.

Sąd ustępuje i uchwała: Że gdyby wniosek był postawiony przed rozpoczęciem wysłuchania świadka, takowe możnaby było odroczyć, skoro przecież już się rozpoczęło, przerywać go nie można. Świadek jednakże tak długo na każdy przypadek będzie zatrzymanym, iż obrona będzie mogła stawić dotyczące go wnioski.

Rzecznik Lent: W skutek tego upraszam p. prezesa, aby odtąd zawsze dzień wprzód zawiadomił obronę o zamierzonych rozprawach na dzień następny.

Prezes: Zastanowię się nad tem. (Do świadka Fauchereux): Pytałem zatem pana, w jakim celu udałeś się do Polski. Świadek: Aby wziąć udział w powstaniu. Prezes: Do kogo udałeś się pan w Paryżu? Świadek: Do hr. Branickiego. Prezes: W jakim celu? Świadek: Aby otrzymać potrzebne na podróż pieniądze. Prezes: Czy otrzymałeś pan takowe? Świadek: W połowie. Prezes: Ile? Świadek: 100 franków. Obżałowany Callier: W Paryżu istniały dwa komitety, jeden polski, drugi polsko francuzki. Hr. Branicki był prezesem drugiego. Świadek Fauchereux potwierdza to. Prezes: Czy pan, zdecydowawszy się udać w Poznańskie wiedział, że tam inni już rodacy pańscy się udali? Świadek: Wiedziałem. Prezes: Kiedyż wyjechałeś pan z Paryża? Świadek: 8 Maja. Prezes: Dokąd pojechałeś pan? Świadek: Do Mosiny. Prezes: Miałeś pan paszport? Świadek: Miałem. Prezes: Miałeś pan legitymację jaką od hr. Branickiego? Świadek: Nie. Prezes: Dokąd pojechałeś pan ztąd. Świadek: Do hr. Racyńskiego. Prezes: Czy znasz pan imię hrabiego? Świadek: Nie. Prezes: Cóż się stało w czasie pobytu pańskiego u hrabiego? Świadek: Spotkałem tam kilku Francuzów. Wkrótce potem wyjechałem. Prezes: Dokąd? Świadek: Do pani Moraczewskiej. Prezes: Czy wstąpiłeś pan do jakiego oddziału? Z kim rozmawiałeś pan o dalszych zamiarach? Świadek: Z nikim. Miałem czekać, dopóki nie wyślą oddziału nad granicę. Prezes: Któż to panu powiedział? Świadek: Wiedziałem już w Paryżu o tem. Prezes: Cóż mówiono w Paryżu o czynności, jaką miano rozwinąć? Nic pewnego, miałem czekać, dopóki nie otrzymam rozkazu, co mam uczynić. Prezes: Czy mówiono o celach powstania? Świadek: Tak. Prezes: Jakież były te cele? Świadek: Wszyscy mówili o powstaniu. W Paryżu były komitety, zbierające składki? Prezes: W jakim celu? Świadek: Celem odbudowania Polski. Prezes: W jakich granicach. Świadek: Całej Polski. Prezes: Zatem i o tej części mówiono, która do Prus należy? Świadek: Tak. Było to rzeczą umówioną, że żadnej części Polski nie miano wyłączyć.

Prezes: Dawniej zeznałeś Pan, iż chodziło o granicę z r. 1772 i że o tem mówiono w Paryżu? Świadek: Nie powiedziałem, iż o tem mówiono; było to tylko moją osobistą myślą, że się tak stać może. Prezes: Czy pan przyjął w Poznaniu służbę wojskową? Świadek: Przyjąłem służbę wyjeżdżając z Paryża. Prezes: Jakiż stopień otrzymałeś pan? Świadek: O tem nie wiedziałem nic pewnego. Prezes: Cóż się pan dowiedziałeś w Poznaniu o stopniu, jaki miałeś otrzymać? Świadek: Sądziłem, że będę oficerem jak wszyscy Francuzi. Prezes: Aresztowano pana? Świadek: Tak 28 Maja. Prezes: Cóż się stało, gdy pana uwolniono z więzienia? Świadek: Pojechałem do Chalew, ztamtąd wzięto mnie do Poznania, gdzie otrzymałem pozwolenie zabawić dni kilka. Prezes: Otrzymałeś pan pieniądze na podróż z powrotem do Paryża? Świadek: Nie. Prezes: Czy nie było mowy o wyprawie, jaką zamierzano uczynić? Świadek: Tak, oczekiwano jej każdej chwili. Prezes: Czy nie wręczył panu kto 25 tal. Świadek: Nie wiem o tem. Prezes: Dawniej przecież zeznałeś to pan. Świadek: Dwa razy otrzymałem pieniądze, lecz nie wiem już kiedy. Prezes: Następnie udałeś się pan do lasów skorzencińskich. Kogoż tam pan zastałeś? Świadek: Ludzi. Prezes: Iluz? Świadek: 100—150 ludzi. Prezes: Czy byli uzbrojeni? Świadek: Mieli karabiny. Prezes: Czy byli tam oficerowie? Świadek: Nie wiedziałem, jak oficerowie wyglądają. Prezes: Czy byli umundurowani? Świadek: Nie. Prezes: Jakież stanowisko zajął pan przy tym oddziale? Świadek: Nie powiedziano mi jeszcze, czem będę. Prezes: Czy nie układano się w tej mierze, jaki Panu dać stopień? Świadek: Powiedziano mi, że postanowionem to będzie po przejściu granicy. Pr.

Czy dowódzca oddziału nie był obecnym? Świadek: Nie widziałem go, zdaje mi się przecież, że słyszałem nazwisko jego: »Wierzbński.« Przedstawiają obydwóch obżałowanych tego nazwiska świadkowi, który ich nie zna.) Prezes: Cóż się stało następnie? Świadek: Przybyli żołnierze pruscy i rozpierzchnięli się. Prezes: Gdzież się Pan udałeś? Świadek: Do Poznania napowrót. Prezes: Najprzód przybyłeś pan do Lednogóry pod Gnieznem? Świadek: Tak. Lecz przybyli tam żołnierze pruscy; wziąłem konia i uciekłem. Prezes: Dawniej zeznałeś pan: Skoro się pokazali żołnierze pruscy, wpadłem do stajni i ujechałem konno, aby uniknąć aresztowania. Świadek: Wziąłem konia, aby go zaprządz do wózka, ponieważ konno jeździć nie umiem. Prezes: Jak daleko wziąłeś pan z sobą wózek? Świadek: Aż do Niechanowa. Prezes: Nie przeszedłeś pan przez granicę do Królestwa Polskiego? Świadek: Nie. Pr.: Otrzymałeś pan zółd? Świadek: Nie otrzymałem żadnych pieniędzy. Prezes: Aresztowano pana. Kiedy i gdzie? Świadek: Przy poszukiwaniu. Prezes: Dokąd poprowadzono pana? Świadek: Do Trzemesznej. — Następnie świadek oświadcza, że będąc cierpiącym na gardło, tak jest znużony mówieniem, iż prosić musi, aby na godzinę odroczone dalsze badanie.

Na przedstawienie obrony następuje wysłuchanie obżałowanego Władysława Łąckiego z Posadowa. Wedle oskarżenia miał on być oznaczonym w spisie Działyńskiego jako komisarz cywilny dla powiatu bukowskiego. Obżałowany zaprzecza temu. Hr. Działyńskiego zna tylko z widzenia, lecz nigdy u niego nie był. Pugilares Działyńskiego zawiera notatkę: »800 tal. wpłynęło z powiatu bukowskiego od W. Łąckiego.« Obżałowany oświadcza, iż pieniędzy tych nie przesłał hr. Działyńskiemu. Jako świadek występuje Feliks Wize z Grodziska, zarządca dóbr ciotki obżałowanego, panny Emilii Szczanieckiej. Tenże zeznaje, iż panna Szczaniecka zamierzała dać na cele narodowe 1000 tal., takowe posłała przez swego siostrzeńca Zygmunta Łąckiego hr. Działyńskiemu, do użycia ich dla rannych w Królestwie Polskiem. Później panna Szczaniecka osobiście urządziła szpital dla rannych.

Gdy następnie powołana na świadka panna Emilia Szczaniecka wstępuje na salę posiedzeń, wszyscy obżałowani powstają z swych miejsc, aby oddać hołd tej szlachetnej i drogiej dla całej Polski niewieście.

Panna Szczaniecka potwierdza wszystkie zeznania swego rządzący i oświadcza, iż posłała 800 tal. dla pomocy nieszczęśliwym braciom w Królestwie. Na zapytanie prezesa, czy zamierzała przez to wspierać cele powstania, odpowiada panna Szczaniecka, iż musi się wstrzymać w tej mierze od dania odpowiedzi.

Obżałowany Rustejko oświadcza, iż niewiedział w pałacu Działyńskich obżałowanego, lecz jego brata p. Zygmunta Łąckiego.

Świadek Fauchereux świadczy, że nie jest w stanie dzisiaj odpowiadać i otrzymuje uwolnienie aż do dnia następnego do godziny 9ej. W związku z tem wnosi rzecznik Brachvogel, aby przetłumaczono resp. przeczytano kilka listów świadka, w których się tenże ofiaruje siędziemu śledczemu na szpiega i świadka, ponieważ wdzięczność Polaków poznał ze strony ujemnej. Píše dalej w swych listach: »iż z tą samą gorliwością służyć będzie odtąd władzom pruskim, jak to czynił po drugiej stronie, zanim poznał Polaków.« W drugim liście uprasza świadek p. Krügera, aby go użył »do wyspiegowania składów broni, przejść oddziałów itd. Niemcy nigdyby tego nie odkryli — przeciw niemu jako Francuzowi nikt nie będzie miał podejrzania, on zaś nawet własnych rodaków nie będzie oszczędzał«, a w końcu występuje stanowczej jeszcze i pisze: »Miej pan zaufanie do mej zemsty, która nigdy nie zdoła osiągnąć tego złego, jakiego dopuszczono się na mnie.« Szczegóły te nie doszły jeszcze do wiadomości sądu.

Prezes: Byłbym w końcu wysłuchania świadka dotknął tych listów.

Rzecznik Lisiecki: Mój klient ks. proboszcz Hubert, otrzymał w sobotę wiadomość telegraficzną o niebezpiecznej chorobie matki. W skutek tego prosił o urlop, lecz odmówiono jego prośbie. Obecnie nadeszło świadectwo lekarskie, wedle którego choroba przybrała niebezpieczniejszy jeszcze kierunek, i dla tego upraszam ponownie, aby udzielono memu klientowi urlop do przyszłego poniedziałku i gotów jestem złożyć kaucyi 1000 tal.

Prezes: Sąd powezmie w tej mierze uchwałę.

Rzecznik Holthoff wnosi następnie o uwolnienie obżałowanego Łąckiego.

Nacz. prok. Adlung nie uważa wprawdzie sprawy tej za zupełnie wyjaśnioną, przyznaje przecież, że oskarzenie przeciw obżałowemu Łąckiemu jest nieco nadwężone, i dla tego zezwoliłby na uwolnienie go za kaucyą, której wysokość sąd oznaczy. Samo się przez się rozumie, że obżałowani, jakkolwiek uwolnieni mają obowiązek każdego czasu stawić się na wezwanie sądu.

Następuje badanie obżałowanych Zygmunta Niegolewskiego i rządcy Ferdynanda Molinka. Bliższe szczegóły badania i posiedzenia tego podamy jutro. Tu ograniczamy się na doniesieniu, że po ukończeniu badania rzecznicy Janecki i Holthoff wnieśli o uwolnienie obydwóch obżałowanych event. za kaucyą.

Sąd uchwała, aby obżałowanych Władysława Łąckiego, Zygmunta Niegolewskiego i Ferdynanda Molinka uwolnić bez kaucyi, z warunkiem, iż zawiadomią sąd o każdorazowym miejscu swego pobytu, i na zawezwanie każdej chwili się stawiają.

W końcu zapytuje prezes, czy obżałowani zechcą być obecnymi na posiedzeniu w czwartek, ponieważ uroczyste święto katolickie przypada na ten dzień obchodzone jest w Berlinie w niedzielę. W imieniu obżałowanych oświadcza rzeczn. Janecki, iż obżałowani zgadzają się na posiedzenie we czwartek.

Śluchają jeszcze kilku znawców i świadków, poczem posiedzenie kończy się o godzinie 3½ po południu. Najbliższe posiedzenie w środę o godzinie 9.

